

Daga teller hunder, foto Lille Wagtskjold

Hundetellingen 2024

Fra Avl- og sunnhetsutvalget

Annet hvert år gjennomfører klubben en telling av hvor mange lundehunder og prosjekthunder vi har i Norge. Det betyr at alle eiere av renrasede lundehunder og prosjekthunder blir kontaktet, enten via epost eller telefon, for å besvare noen spørsmål om hundens helse. Dette er et veldig viktig redskap for oss i arbeidet med å forvalte vår utrydningstruede rase.

For å få full, samlet oversikt over utviklingen av helseforholdene i rasen er prosjekthundene inkludert i statistikken for årets telling.

I år fikk vi inn besvarelser for til sammen 1071 hunder. Dette gir en svarprosent på 95%, noe vi er svært fornøyde med!

Hvor mange lundehunder har vi i Norge?

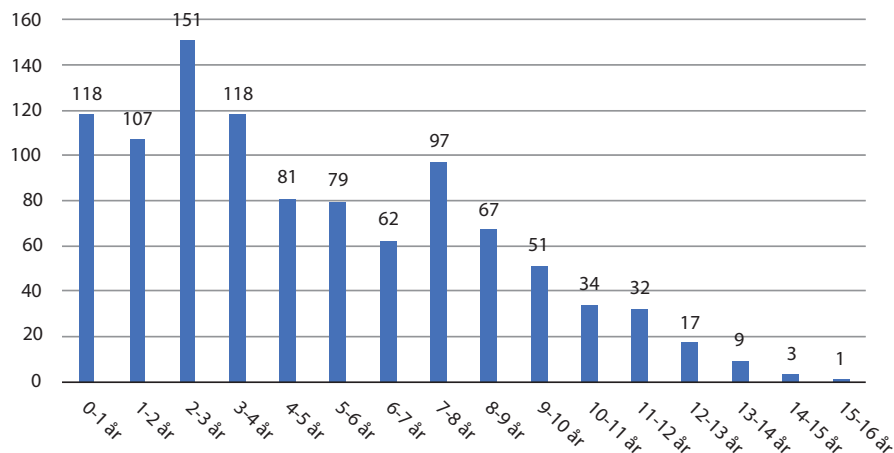
Antall og fordelingen av hundene er gitt i tabellen nedenfor.

Antall hunder pr 01.01.2024	Tisper	Hanner	Sum
Antall renrasede pr 01.01.2024	465	492	957
Antall prosjekthunder pr 01.01.2024	38	47	85
Totalt antall hunder	503	539	1042

I klubbens rasespesifikke avlstrategi (RAS) fra 2014 ble det satt et mål om å ha 1000 lundehunder innen 2025. Dette målet er vi faktisk nådd før tiden!

Det har vært uvanlig god valpeproduksjon de siste fire årene med godt over 100 valper hvert år. Dette medfører at vi har en veldig ung populasjon, der 36% av alle hundene er 0-3 år gamle, og så mye som 55% er under 5 år.

Antall lundehunder og prosjekthunder pr. 01.01.2024

Levealder

Totalt har 146 hunder dødd i løpet av 2022-2023. Tabellen nedenfor viser til netto tilvekst i populasjonen for de fire siste tellingene. Antall døde hunder har økt noe i den siste perioden. Dette skyldes i hovedsak at populasjonen har vokst.

Da tellingen ble avsluttet, var landets eldste lundehund Duva Dyggvir, 15 år og 9 måneder, som eies av May-Tove Pedersen

Valper født	193	188	308	248
Hunder dødd	94	117	104	146
Netto tilvekst i populasjon pr. 2 års-periode	99	71	204	102

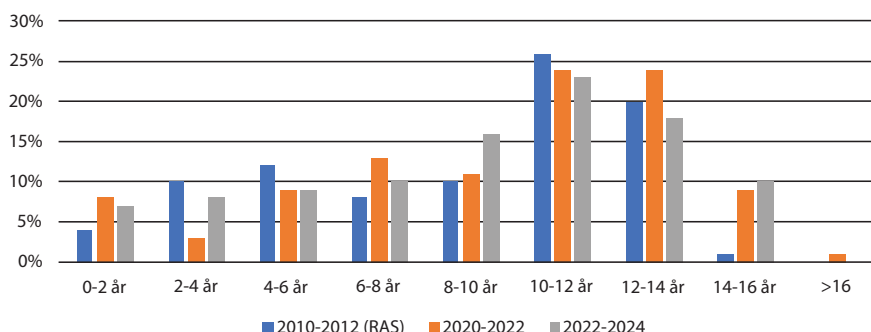
Den gjennomsnittlige levealder for lundehundene som døde i perioden 2022-2023 var 9,3 år, som er det samme som i 2010-2012. Modustallet, dvs den hyppigste forekommende alder ved død er 9,5 år.

Gjennomsnittlig levealder	2010-2012	2020-2021	2022-2023
	9,3 år	9,5 år	9,3 år

Siden de eldste prosjekthundene var 9,7 år 01.01.2024, gir ikke prosjekthundene noe utslag på den gjennomsnittlige levealderen eller oppnådd alder ved død så langt.

Grafen nedenfor viser fordelingen av oppnådd levealder for de to siste telle-periodene sammenlignet med perioden 2010-2012. Tidligere så vi en forhøyet forekomst av hunder som døde rundt fire-års alder. Denne tendensen ser ut til å ha flatet noe ut. Dette er en gledelig utvikling som nok skyldes økt fokus på diagnostisering og behandling av mage-/tarmrelaterte lidelser de siste årene. Tiltakene beskrevet i klubbens RAS med bla IL-seminaret i 2015, en gastroguide på nett, økt fokus på å sjekke forekomst av uheldige bakterier og parasitter (heriblant giardia) hos syke hunder, og *ikke minst* kunnskapen om behandling av IL som Petter Nilsen har tilført, har bidratt til dette.

Oppnådd levealder i 2010-2012 (RAS) og ved tellingene for 2020-2021 og 2022-2023

Kryptorkisme

Av de 539 hannhundene er det 103 stykker (19%) som er naturlig kryptorkide, hvilket betyr at det mangler en testikkel på rett sted i skrotum. Ved forrige telling var andelen hunder med testikkelfeil 22%. Blant prosjekthundene hadde 4% (2 av 47 hunder) testikkelfeil.

Kryptorkisme er arvelig, og hunden kan arve anlegg for kryptorkisme fra både mor og far. Det er minst tre gener involvert. Hunder som er ensidig kryptorkide, altså har bare en testikkel i pungen, kan pare seg og gi valper,

Fertilitet / fruktbarhet

Et annet spørsmål vi stilte var hvor mange hunder som har blitt forsøkt brukt i avl de siste to årene. Svarene er oppsummert for tisper og hannhunder i tabellen nedenfor. I tabellen er det tatt utgangspunkt i hvor mange hannhunder og tisper som var aktuelle for avl i perioden (dvs hannhunder mellom 1 og 9 år, med 2 testikler, og tisper mellom 18 mnd og 9 år).

12 hannhunder og 20 tisper i aktuell alder ble ikke besvart i tellingen. Oversikten over forsøkte og

men det er en stor fare for at valper etter slike hunder får dobbeltsidig kryptorkisme, hvilket **betyr at ingen** av testiklene kommer ned i pungen. Da er hunden steril.

Det er ikke tillatt å avle på kryptorkide hunder innenfor FCI og NKKs medlemsklubber. Med andre ord, er 19 % av våre hannhunder ikke aktuelle for avl, noe som er bekymringsfullt med tanke på å opprettholde den lille genetiske variasjonen vi har i dag. Dette er noe vi vil følge nøye og håper å redusere forekomsten av gjennom krysningsprosjektet.

vellykkede paringer er imidlertid svært lik tilsvarende tall for perioden 2020-2021, noe som tilsier at den gir et ganske riktig bilde av dagens situasjon.

Tabellen viser at våre hundeeiere nedlegger en imponerende innsats for å lage valper! Samtidig er det mange av de som prøver, som ikke lykkes. De fleste forsøker flere ganger, og lykkes så kanskje etter hvert. Det ligger m.a.o. ofte flere forsøk bak hver suksess.

	Aktuelle hunder	Antall hunder forsøkt brukt i avl	Hunder som fikk kull	Mislykkete paringsforsøk	Tisper som ble parete	Tisper som ble inseminert
Hannhunder 2022-2023	301	104 (35%)	54 (18%)	48 (46%)		
Hannhunder 2020-2021	220	84 (38%)	39 (18%)	37 (44%)		
Tisper 2022-2023	359	151 (42%)	62 (17%)	84 (56%)	64 (11% av disse gikk tomme)	21 (66% av disse gikk tomme)
Tisper 2020-2021	303	131 (43%)	63 (21%)	60 (46%)	71 (20% av disse gikk tomme)	17 (41% av disse gikk tomme)

Det vil alltid være noen hunder som ikke blir forsøkt brukt av ulike årsaker, deriblant helsemessige forhold. Det er kun klinisk friske hunder som skal benyttes i avl. **I vår rase må vi derfor fortsette å anstrenge oss for å bruke så mange ulike individ i så mange ulike kombinasjoner som mulig, slik at vi begrenser ytterligere tap av genetisk variasjon så langt vi kan.**

Litt brutalt, kan man si at hver gang en hannhund «gjenbrukes» er det en «ubrukt» en som ikke får sjansen. I tillegg er det viktig at vi jobber for å spre valpene geografisk med tanke på avl i kommende generasjoner. Her er klubbens valpeformidling en viktig tjeneste.

Krampejukking hos tisper

Mange lundehundtisper gjennomgår perioder på 1-3 dager der de får hyppige, krampelignende jukkebevegelser. Periodene med anfallene forekommer som oftest en god stund før løpetiden, men kan også forekomme under og etter løpetiden. Noen hunder er ikke veldig plaget mens andre kan være veldig påkjente. For noen hunder ser man ikke noen sammenheng som kan relateres til løpetid. Også ved årets hundetelling tok vi med spørsmål om tispene har opplevd krampejukking. 53 % av alle tispene har opplevd dette, noe som er en betydelig økning fra forrige periode.

De fleste veterinærer som får inn hunder som er plaget av dette, har ikke sett tilsvarende før. Avl- og sunnhetsutvalget arbeider for å se om det er mulig å finne en årsak og om det er noe vi kan gjøre for de hundene som er plaget med dette. Vi undersøker f.eks. om det er noen næringsstoffer de mangler eller om det kan skyldes en hormonell «forstyrrelse», og om det er noen tiltak vi kan gjøre for å avhjelpe de hundene som er hardest rammet.

Periode	Alle hunder	Renrasede hunder	Prosjekthunder
2022-2023	53%	59% (244 stk)	16% (6 stk)
2020-2021	42%	44% (191 stk)	11% (3 stk)

Dødsårsaker

I klubbens Avlsstrategi (RAS) er det gitt en oversikt over dødsårsaker for de hundene som døde i Norge i 2010 - 2012. Tabellen under viser tilsvarende tall for periodene 2020-2021 og 2022-2023.

Ved tidligere tellinger, tellet vi alle hunder som døde av IL og mage-/tarmproblemer, uavhengig av alder. Fra og med 2020-2021, har vi imidlertid regnet alle som døde etter fylte 11 år som at de døde av alderdom, uavhengig av hva de døde av. Tilsvarende, er omfanget av hunder som døde av «høy alder» en del høyere nå. Antall hunder er ganske lavt statistisk sett for alle tre perioder, og variasjonen ikke større enn hva man kan forvente.

I alt 35% av hundene døde av IL og/eller et annet mage-/tarmproblem i 2022-2023, mot 32% i 2020-2021.

Antall hunder som døde av andre/ukjente årsaker har sunket fra 28% til 16% siden 2012, noe som kan tilskrives økt fokus og kunnskap i forhold til å sette mer presise diagnoser.

I denne kategorien er det ingen dødsårsak som peker seg spesielt ut. Hjertestans og leverproblemer forekommer noe hyppigere, og kan tenkes å være relatert til IL. Denne kategorien omfatter også en del tilfeller der dødsårsaken er ukjent.

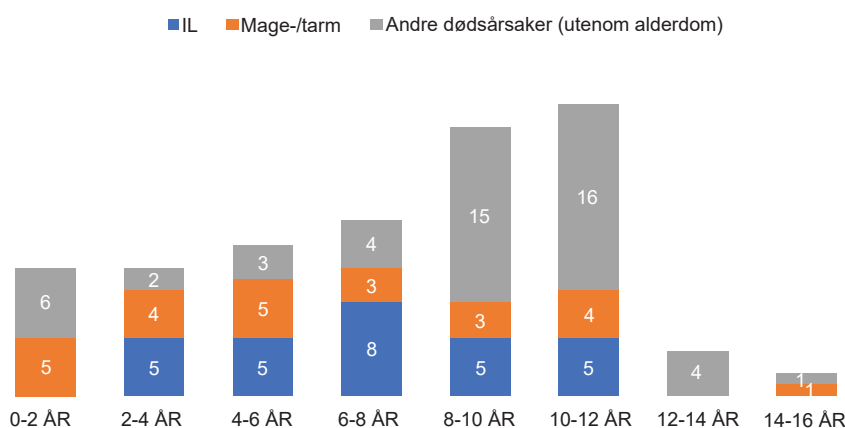
Andelen hunder som døde av kreft eller ulykker ligger veldig stabilt.

RAS-kategorier	2010-2012	2020-2021	2022-2023
Antall hunder	124	102	146
IL	31%	22%	19%
Mage/tarm	11%	10%	16%
Kreft	9%	8%	7%
Andre årsaker inkl. ukjent	28%	21%	16%
Ulykker	5%	4%	5%
Høy alder	22%	36%	36%

Grafen nedenfor viser aldersfordelingen av dødsfallene forårsaket av IL, mage-/tarmproblemer og andre årsaker (unntatt alderdom).

36 % av hundene døde av høy alder (over 11 år), og gjennomsnittlig levealder for de hundene som døde av IL er 7,4 år.

ALDER VED DØD OG DØDSÅRSAK I PERIODEN 2022 TIL 2024

Hvordan har forekomsten av IL og mage-/tarmproblemer vært for hundene som ble født i 2012?

Siden vi startet med å digitalisere informasjon fra hundetellingene i 2010 kan vi nå se *livsløpene til årsklasser av hunder*.

I 2012 ble det født 82 lundehunder, som er, eller ville vært 12 år i dag. Av disse 82 hundene er det 43 hunder

(52%) som har fått IL og/eller mage-/tarmsykdom på ett eller flere tidspunkt i livet. Tilsvarende tall for hunder født i 2008 viser at 32 (50 %) av 64 hunder har fått IL og/eller mage-/tarmsykdom. Dette er forhold vi vil fortsette å følge nøye og som vi på sikt håper vil avta med økt genetisk variasjon i rasen.

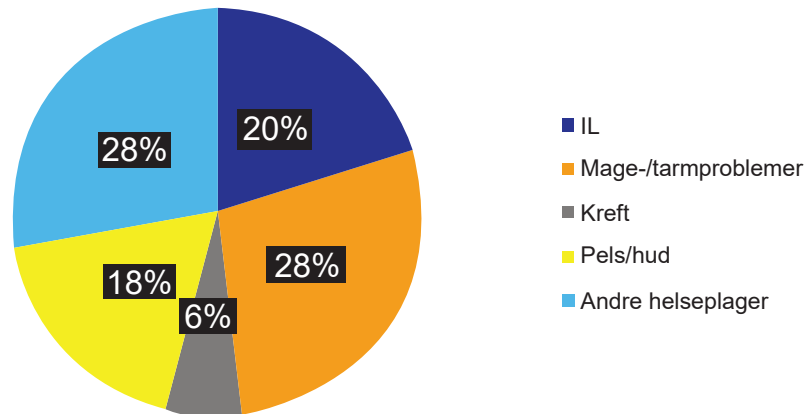
Sykdomsbildet for hunder som levde i perioden 2022-2023.

For å få et bilde av helsetilstanden i rasen har vi sett samlet på de hundene som levde og de som døde i årene 2022-2023. Til sammen blir dette 1188 hunder. For disse ble det rapportert om 485 helseproblemer. Sammenligner vi med sykdomsbildet for forrige periode

ser vi en positiv tendens. Her er det imidlertid viktig å merke seg at vi har en veldig ung populasjon der 55% av hundene er under 5 år. I tillegg er 8% av dagens populasjon prosjekthunder med økt genetisk variasjon i forhold til de renrasede hundene.

Andel hunder med ulike helseplager	2020-2021	2022-2023
Alle hunder	53%	41%

Fordeling av fysiske helseplager hos lundehunder som levde i årene 2022-2023

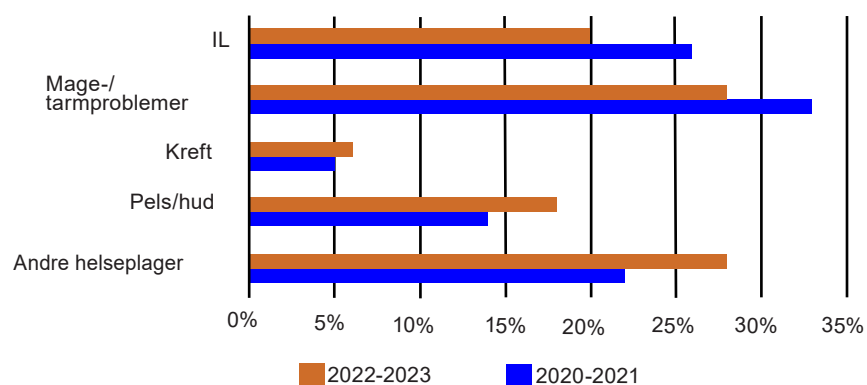

Noen hunder hadde mer enn ett problem, uten at dette påvirker statistikken særlig. Fordelingen av de viktigste helseplagene lundehundene hadde i disse årene er vist i kakediagrammet ovenfor.

hundetellingsperiodene, 2020-2021 og 2022-2023. Det er en nedgang på 6% i antall rapporterte tilfeller av IL. For andre mage-/tarmproblemer har vi en nedgang på 5%. For pels/hud- andre helseplager ser vi derimot en økning fra 14% til 18%.

Figuren nedenfor viser fordelingen av fysiske helseplager rapportert i de to siste

Fordeling av fysiske helseplager hos lundehunder som levde i de to siste tellingsperiodene

Mage-/tarmproblemer

Totalt var 47 % av sykdomstilfellene knyttet til fordøyelsen. 20 % av tilfellene var diagnostisert som IL, mens 27 % var tilskrevet andre mage-/tarmproblemer. I den siste kategorien er infeksjoner av ulike slag og gastritt mest fremtredende.

«Infeksjoner av parasitter, bakterier eller virus» omfatter 15% tilfeller av giardia mens 43% omfatter bakterier (for eksempel E-coli, Cholstridia, Streptococcer, Salmonella, og Providencia alcalifaciens) og virus. Det er derfor ekstremt viktig at man ber om en bred analyse av bakterier og parasitter (ikke kun Giardia) i avføringen ved mistanke om at hunden har en tarminfeksjon.

Fordeling av type mage-/tarmproblemer	
Infeksjoner av parasitter, bakterier eller virus	58%
Gastritt (magekatarr, magesår)	12%
Annet/uspesifisert	30%

Spesielt for denne perioden er forekomsten av akutt blodig diaré. I alt 19 hunder har hatt dette 2022-2023, hvorav 10 døde og 9 overlevde. Dette sykdomsbildet er ofte knyttet til forekomsten av Providencia alcalifaciens, gjerne i kombinasjon med en annen bakterie som Chlostridia eller E-coli. Sykdommen er livstruende og krever umiddelbar behandling av veterinær. Den lave genetiske variasjonen hos lundehunder medfører et redusert immunforsvar for å håndtere unaturlige oppblomstringer av parasitter og bakterier i tarmen, og bidrar til å gjøre lundehunden sårbar for infeksjoner.

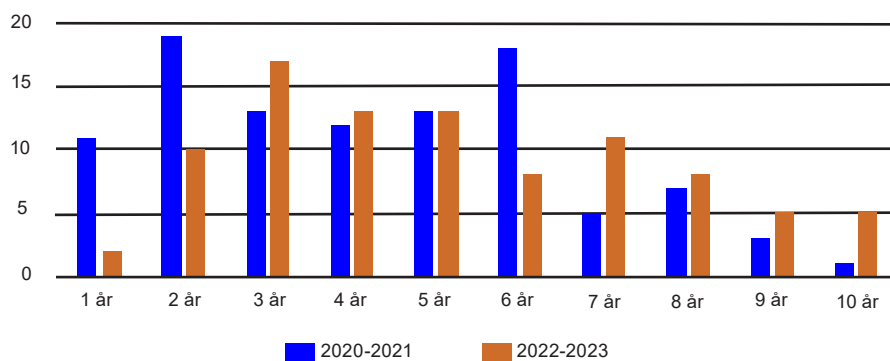
Det har tidligere blitt påvist at lundehunder har økt forekomst av både gastritt og kreft, og at disse lidelsene ofte forekommer sammen med en underliggende IL-tilstand. Det er viktig å være

oppmerksom på at en hund kan ha flere av disse lidelsene samtidig, særlig gjelder dette IL, gastritt og ulike tarminfeksjoner.

Mange hunder får dessverre flere IL-utbrudd i løpet av livet. I de to siste tellingene har vi derfor spurt om når hunden fikk det første utbruddet. Tabellen nedenfor viser aldersfordelingen ved første utbrudd for hundene som inngikk i tellingene i 2020-2021 og 2022-2023.

Gjennomsnittsalderen ved første utbrudd var på 5,0 år i 2022-2023, som er litt høyere ved forrige telling der gjennomsnittet lå på 4,4 år. Vi ser med andre ord, en liten nedgang i antall hunder som får IL under 3 år. Dette kan muligens ha en sammenheng med en økt bevissthet om viktigheten av å holde fettprosenten ganske lav.

Alder ved første utbrudd av IL levende og døde hunder

Pels- og hudproblemer

I alt 89 hunder hadde et pels-/hud-problem, hvilket utgjør 18 % av sykdomstilfellene. I 43% av tilfellene har problemene vært forbigående, mens 57% av tilfellene er av kronisk karakter. Pels- og hudproblemer kan være vanskelige å finne årsaken til. Når diverse utøyer er utelukket kan det

for eksempel skyldes allergi, dårlig næringsopptak, hormonelle forhold og autoimmune reaksjoner som pseudopelade. Pels og hudproblemer er den hyppigst forekommende plagen i rasen etter mage-/tarmrelaterte lidelser. Dette er noe ASU vil se nærmere på i tiden som kommer.

Andre helseplager

Kategorien «Andre helseplager» omfatter alt mulig, deriblant trekking av tenner pga tannkjøttbetennelse/periodontitt (8% av sykdomstilfellene), livmorbetennelse (2% av sykdomstilfellene) og forhøyede leververdier. I tillegg finner vi ulike lidelser som heldigvis er sjeldne i vår rase, som for eksempel, urinveisinfeksjoner, diabetes, epilepsi og levershunt.

Adferd

Også denne gangen stilte vi noen spørsmål knyttet til hundenes mentalitet/adferd. På spørsmål knyttet til lydfølsomhet og reservasjon/angst for fremmede fikk vi svar for 981 hunder. Tabellen nedenfor viser svarene til de som rapporterte om utfordringer på dette området.

Ca 33% av hundene er følsomme overfor lyder fra nyttårsraketter, torden og lignende. Angst for denne type lyder er ikke uvanlig for hunder uansett rase. Mange lundehunder utvikler slik engstelse etter 1 års alder. Siden vår rase er utsatt for å utvikle IL i stressende situasjoner, er det viktig å forbygge dette ved ikke å utsette hunden for situasjoner der slik angst kan oppstå.

Sett under ett, plages lundehunden av forholdsvis få arvelige lidelser og defekter, men immunrelaterte lidelser som mage-/tarmproblemer, inkludert IL er og blir et alvorlig problem for rasen. Pels-/hudproblemer er også fremtredende. For å bremse utviklingen av arvelige defekter, er det viktig at oppdretterne fortsetter å følge avlsanbefalingene.

Ca 7% av hundene rapporteres å være reserverte / usikre i møte med fremmede, men at de kommer seg etter en liten stund. Kun 3% av hundene er så engstelige for fremmede at eier opplever det som et problem. God sosialisering i ung alder er imidlertid svært viktig for å redusere stresset hundene opplever i møte med fremmede mennesker og nye miljø.

Generelt er det ikke store forskjeller mellom prosjekthundene og de renrasede mht lydfølsomhet og reservasjon overfor fremmede mennesker.

Beskrivelse	Antall hunder	% av besvarelsene
Lydfølsomhet (raketter, torden og lignende)	327	33%
Reservert for fremmede mennesker	64	7%
Redd for fremmede mennesker i den grad at eier opplever det som et problem	27	3%
Andre mentalproblemer	1	0,1%